

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคน และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ซึ่งมุ่งพัฒนาให้ครอบคลุม 3 เรื่อง หลัก คือ 1) การพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมนำความรู้ โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต รวมทั้งทักษะของกำลังแรงงาน 2) เสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกาย และใจ เน้นการพัฒนาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร มุ่งการคุ้มครองสุขภาพเชิงป้องกัน และ 3) การเสริมสร้างคนไทยให้อุ่นร่วมกันในสังคม ได้ อย่างสันติสุข การดำรงชีวิตที่มีความปลดปล่อย นำอยู่ ควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิ และหน้าที่ของพลเมือง และความตระหนักรถึงคุณค่า และการพัฒนาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้ง มีเป้าหมาย เผื่องคุณภาพ คือ คนไทยทุกคน ได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กสตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส เพื่อเสริมศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย โดยกำหนดแนวทางพัฒนาครอบคลุม ประเด็น การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยการพัฒนาเด็ก และเยาวชนให้มีจิตใจที่ดีงาม อยู่ในครอบของศีลธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความพร้อมด้านสติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรมภายใน การศึกษาที่มุ่งการเรียนรู้ทั้งทางปฏิบัติ และวิชาการ ควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ สร้างวัฒนธรรมเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้จัดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ และปรับสภาพแวดล้อมให้อิ่มเอมกับการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และจัดการองค์ความรู้ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ระดับชุมชนถึง ระดับประเทศ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของคนไทย และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาสมรรถนะ และทักษะแรงงาน ให้รองรับการเปลี่ยนของประเทศไทย และเร่งสร้างกำลังคนที่มีความเป็นเลิศในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศในทุกสาขา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. 2552 : 1-3)

แนวทางการพัฒนาคุณภาพคน และสังคม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินี้ นำไปสู่การปรับกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาระดับชาติ ตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษารอบสอง (พ.ศ. 2552-2561) รัฐบาลมุ่งเน้นให้กับไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ 1) การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และการเรียนรู้ของคนไทย 2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา พร้อมทั้งกำหนดกรอบ แนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ 1) การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) การพัฒนาครุยุคใหม่ 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ 4) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ (สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา. 2552 : 13-44)

ตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษารอบสอง (พ.ศ. 2552-2561) นี้รัฐบาลได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559 โดยมีเจตนาرمณ์ เพื่อมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สถาปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรง ชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน และเพื่อให้บรรลุเจตนาرمณ์ ดังกล่าว จึงกำหนด วัตถุประสงค์ของแผนฯ ไว้ 3 ประการ สำคัญ คือ 1) เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา 2) เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรมภูมิปัญญา และการเรียนรู้ 3) เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญา และการเรียนรู้ (<http://www.moe.go.th/websm/2010/jan/003.html>) พร้อมแผนการศึกษา ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ แห่งชาติฉบับนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เริ่มใช้ปีการศึกษา 2553 เป็นปีแรก โดยหลักสูตรกำหนดวิสัยทัศน์ ให้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย มีความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกรักในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกป้องความสงบเรียบร้อย ด้วยมีพระมหากรุณาธิคุณเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเขตติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อ ว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง ได้เดินตามศักยภาพ มีจุดหมายของหลักสูตร ที่ดีเจน ในประเด็นสำคัญ 5 ประการ คือ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพดี มีสุขภาวะดี มีสุขภาวะดี และรักการออก

กำลังกาย 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพล โกร ยึดมั่นในวิธีชีวิตและการปกป้องตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งแนวทางการบรรลุจุดหมายนี้ หลักสูตรได้กำหนดให้มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญ

5 ประการ เป็นพื้นฐานเบื้องต้น คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 18-25)

จากการประกาศใช้หลักสูตรดังกล่าว ส่งผลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ ต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนในพื้นที่รับผิดชอบ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีความสามารถ หรือเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานด้านอื่น ๆ ต่อไปอย่างสอดคล้องเหมาะสม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 (เดิมคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2) เป็นหนึ่งในเขตพื้นที่ทั่วประเทศ ที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตรับผิดชอบ ให้มีผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม โดยมีเขตพื้นที่บริการครอบคลุม 6 อำเภอ คือ อำเภอคุณภาพปี อำเภอวังสามหมอ อำเภอศรีราชา อำเภอโนนสะอาด อำเภอหนองแสง และอำเภอประจักษ์ศิลปาคม มีโรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัด 202 แห่ง ได้จัดอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวทางหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ครุและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดได้รู้ และเข้าใจถึงวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย ตลอดถึงจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร และเพื่อให้สถานศึกษาแต่ละแห่ง ได้มีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดรับแนวทางการพัฒนาสังคม ระดับชาติ แต่หลักสูตรแต่ละแห่ง ก็พัฒนาเฉพาะ โครงสร้างสาระรายวิชาและเวลาเรียน ส่วนสาระสำคัญและรายละเอียด ที่มุ่งเน้นถึงวิธีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตร ยังไม่มีความชัดเจน เป็นส่วนใหญ่ (กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล, สพท.อค.2. 2553 : 25-29)

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตร อาจพิจารณาเลือกได้หลายมิติ และหากพิจารณาถึงมิติด้านโอกาสที่ผูกพันอยู่กับสังคมไทยมานาน และอาจกล่าวได้ว่า เป็นวิธีชีวิต ของคนไทย โอกาสันนี้คือ พระพุทธศาสนา หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า หรือที่เรียกว่า พุทธธรรมนี้ มีอิทธิพล และความสำคัญต่อวิธีชีวิตคนไทย หลายประการ (เดวิชุ โภ. กิกุชุ. <http://gotoknow.org/blog/piyatumblog/213754>) คือ ด้านอุปนิสัย หลักธรรมคำสอนใน

พระพุทธศาสนา ทำให้คนไทยมีอุปนิสัย เช่น ความกตัญญูด้วยที่ เก้าอี้หงษ์ใหญ่ อ่อนน้อมถ่อมตน ให้อภัยซึ่งกัน และกัน มีความเมตตากรุณา เป็นต้น ด้านสังคม วัดเป็นศูนย์รวมของการดำเนินชีวิตของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นงานเทศกาลต่าง ๆ ประชาชนในห้องถินนี้ จะจัดงานในวัด วัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นศูนย์รวมความสามัคคี เป็นสถานที่พับประสังสรรค์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน เป็นต้น ด้านการศึกษา ในอดีตชาวบ้านจะพาลูกหลานไปฝึกไว้กับพระสงฆ์ที่วัด เพื่อให้เรียนหนังสือ รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านประเพณี และวัฒนธรรม สังคมไทยส่วนใหญ่มีรากฐานประเพณี และวัฒนธรรมมาจากพระพุทธศาสนา เช่น การทำบุญเลี้ยงพระ บางประเพณีก็นำเอาพระพุทธศาสนาเข้าไปผสมผสาน เช่น งานแต่งงาน งานสังกรานต์ เป็นต้น ตลอดจนวัฒนธรรมการกราบไหว้ที่คนไทยได้สืบทอดกันมาจนเป็นวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ และเมื่อพิจารณาจากวิถีทัศน์และจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีสาระสำคัญ อยู่ในพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสมดุลด้านร่างกาย มีความรู้ คุณธรรม มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ผู้วัยจึงสนใจที่จะศึกษา นำเอาหลักพุทธธรรม ซึ่งเป็นหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นเรื่องที่คนในสังคม ณ สถานการณ์ปัจจุบัน จำเป็นต้องทราบและให้ความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากพุทธธรรม เป็นสิ่งเสมอภาคที่คนไทยมองข้าม หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า หรือคำสอนทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งพุทธวิธีการ ป้องกัน และจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ นานา ที่แฝงมากับพุทธธรรมนั้น ล้วนเป็นเรื่องที่ทันสมัย ใหม่เสมอ ถูกต้อง ต่อผู้น้อมนำมานภูมิใจได้ไม่จำกัดกาลเวลา

ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้วยการนำเอาพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้เป็นปัจจัยช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษิณ์ชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้วัยจึงสนใจศึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้

คำอวัยวะวิจัย

การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เหมาะสมมีกระบวนการอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. เพื่อพัฒนาระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้แนวพุทธธรรม

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1.1 พุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 1.2 กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 5 ด้าน คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 202 แห่ง บุคลากรประกอบด้วย ผู้บริหาร กรุ๊ป เน็ครีบิน

3. ขอบเขตด้านกระบวนการวิจัย

- 3.1 ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

3.2 ระยะที่ 2 การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ตามแนวพุทธธรรม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

- 4.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2553 ถึง เมษายน 2554

4.2 ระยะที่ 2 เสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ระหว่างเดือน เมษายน ถึง กันยายน 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมรรถนะที่สำคัญ หมายถึง สมรรถนะที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย

1.1 ความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการรับ และส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อແລກປේງข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูล ข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง และสังคม

1.2 ความสามารถในการคิด หมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิชาการณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคม ได้อย่างเหมาะสม

1.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหา และ อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูล สารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

1.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการนำกระบวนการ ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ข้างต้นเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และ สภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น

1.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเอง และสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมี คุณธรรม

2. พุทธธรรม หมายถึง หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่จะนำมาใช้เพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามแนวทางพุทธธรรม หมายถึง แรงผลักดันจากเบื้องลึกของ บุคคลที่ก่อให้เกิดการคิด ตัดสินใจ (โยนิโสมนสิกการ) เปิดใจเรียนรู้ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมที่จะ

เพชรบุรีสถานการณ์แบบเข้าใจความล้มเหลว (ภารนา 4) และอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ให้อ่าย่าง
เหมาะสม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการการวิจัยจะทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนา
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ
2. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่
เหมาะสมโดยใช้แนวพุทธธรรม
3. ผลการวิจัยนี้ จะนำมาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ ที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนใน
ปัจจุบัน และอนาคตต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY